

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

HÀ ĐĂNG TRIỆU

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP
PHÁT TRIỂN SẢN XUẤT DƯA CHUỘT, KHOAI TÂY
VÀ CÀ CHUA HÀNG HÓA Ở HUYỆN TÂN YÊN,
TỈNH BẮC GIANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

HÀ ĐĂNG TRIỆU

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP
PHÁT TRIỂN SẢN XUẤT DƯA CHUỘT, KHOAI TÂY
VÀ CÀ CHUA HÀNG HÓA Ở HUYỆN TÂN YÊN,
TỈNH BẮC GIANG**

Ngành: Phát triển nông thôn

Mã số: 60.62.01 16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Đinh Ngọc Lan

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng toàn bộ số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa hề được bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn này đã được ghi rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày 02 tháng 11 năm 2015

TÁC GIẢ

Hà Đăng Triệu

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, ngoài sự cố gắng của bản thân, tôi còn nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của nhiều cá nhân, tập thể trong và ngoài nhà trường.

Trước hết tôi xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo trong Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn - Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã hết lòng giúp đỡ và truyền đạt cho tôi những kiến thức quý báu trong suốt quá trình học tập tại trường.

Tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc nhất tới cô giáo PGS.TS. Đinh Ngọc Lan đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực tập và hoàn thiện đề tài.

Tôi xin chân thành cảm ơn cán bộ, nhân viên các cơ quan, ban ngành, UBND các xã và nhân dân trên địa bàn huyện Tân Yên, tỉnh Bắc Giang đã nhiệt tình giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình nghiên cứu đề tài.

Cuối cùng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình, bạn bè đã động viên giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu đề tài.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày 02 tháng 11 năm 2015

TÁC GIẢ

Hà Đăng Triệu

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu đề tài	2
3. Ý nghĩa của đề tài.....	3
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở lý luận về phát triển sản xuất	4
1.1.1. Một số khái niệm.....	4
1.1.2. Sự cần thiết phát triển sản xuất cây hàng hóa.....	5
1.1.3. Đặc điểm của sản xuất cây trồng hàng hóa	6
1.1.4. Vai trò phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa	8
1.1.5. Điều kiện để phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa	10
1.1.6. Nội dung phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa.....	12
1.1.7. Các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển cây trồng hàng hóa	12
1.2. Cơ sở thực tiễn về phát triển sản xuất cây trồng nông nghiệp hàng hóa ở một số nước trên thế giới và ở Việt Nam.....	17
1.2.1. Kinh nghiệm sản xuất nông sản hàng hóa của Trung Quốc.....	17
1.2.2. Kinh nghiệm sản xuất nông sản hàng hóa của Thái Lan.....	21
1.2.3. Kinh nghiệm sản xuất nông sản hàng hóa của Malaysia.....	25
1.2.4. Thực tiễn phát triển sản xuất nông sản hàng hoá của Việt Nam	26
1.2.5. Những bài học rút ra từ kinh nghiệm của các nước	32
1.3. Các nghiên cứu có liên quan	33

1.4. Bài học kinh nghiệm từ việc nghiên cứu tổng quan.....	35
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	35
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	35
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	35
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu	36
2.2. Phương pháp nghiên cứu	36
2.2.1. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu.....	36
2.2.2. Thu thập số liệu	37
2.2.3. Phương pháp xử lý thông tin.....	39
2.2.4. Phương pháp phân tích	39
2.2.5. Phương pháp tính chỉ tiêu hiệu quả kinh tế.....	40
2.2.6. Phương pháp nghiên cứu có sự tham gia (PRA)	41
2.2.7. Phương pháp chuyên gia, chuyên khảo	42
2.3. Chỉ tiêu nghiên cứu	42
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	44
3.1. Tình hình điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của huyện	44
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	44
3.1.2. Tình hình dân số và lao động.....	47
3.1.3. Hệ thống hạ tầng kỹ thuật	48
3.1.4. Điều kiện kinh tế của huyện	50
3.1.5. Những thuận lợi và khó khăn về điều kiện tự nhiên, kinh tế, văn hoá xã hội ảnh hưởng đến phát triển cây trồng trên địa bàn huyện.....	51
3.2. Kết quả thực hiện phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa của huyện Tân Yên giai đoạn 2010- 2015.....	53
3.2.1. Chương trình phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa của huyện đã thực hiện mang lại hiệu quả.....	53

3.1.2. Kết quả thực hiện phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa của huyện Tân Yên.....	54
3.3. Thực trạng và giải pháp phát triển sản xuất dưa chuột, khoai tây và cà chua hàng hóa.....	55
3.3.1. Tỷ suất sản phẩm hàng hóa và giá trị sản phẩm hàng hóa nghiên cứu..	56
3.3.2. Phân tích điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức trong sản xuất dưa chuột, khoai tây và cà chua	64
3.3.3. Phân tích lợi thế so sánh của nhóm cây dưa chuột, khoai tây, cà chua, nghiên cứu ở mô hình canh tác.....	65
3.3.4. Việc thực hiện các giải pháp phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa huyện chung cho cả nhóm cây nghiên cứu	67
3.2.5. Phân tích các yếu tố ảnh hưởng đến thực hiện các giải pháp nhằm phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa nghiên cứu	70
3.4. Đề xuất giải pháp thực hiện phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa của huyện Tân Yên đến năm 2020.....	77
3.4.1. Căn cứ để xây dựng giải pháp	77
3.4.2. Định hướng và mục tiêu phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa.....	77
3.4.3. Một số giải pháp chủ yếu thực hiện chương trình phát triển sản xuất cây trồng hàng hóa.....	79
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	87
1. Kết luận.....	87
2. Kiến nghị	87
TÀI LIỆU THAM KHẢO	89
PHỤ LỤC	91

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

ATSH:	An toàn sinh học
ADQTKT:	Áp dụng quy trình kỹ thuật
BQ:	Bình quân
BVTV:	Bảo vệ thực vật
CNH – HĐH:	Công nghiệp hoá - Hiện đại hoá
CPPB:	Chi phí phân bổ
DT:	Diện tích
FAO:	Tổ chức Nông lương của Liên hợp quốc
HTXNN:	Hợp tác xã nông nghiệp
KTTB:	Kỹ thuật tiến bộ
CC:	Cơ cấu
LĐ:	Lao động
NN:	Nông nghiệp
NN&PTNT:	Nông nghiệp và phát triển nông thôn
PT:	Phát triển
SXHH:	Sản xuất hàng hóa
SX:	Sản xuất
SPHH:	Sản phẩm hàng hóa
TM- DV:	Thương mại - Dịch vụ
TSCĐ:	Tài sản cố định
XNK:	Xuất nhập khẩu
GTSX:	Giá trị sản xuất
GDP:	Gross Domestic Products (Tổng sản phẩm quốc nội)
UBND:	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1: Diện tích, năng suất, sản lượng cây rau hàng hóa tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2012- 2014.....	32
Bảng 3.1: Tình hình sử dụng đất đai của huyện năm 2012- 2014	46
Bảng 3.2: Tình hình dân số và lao động của huyện 2012 - 2014.....	47
Bảng 3.3: Thực trạng hạ tầng kỹ thuật của huyện năm 2014	49
Bảng 3.4: Diện tích dưa chuột, khoai tây, cà chua của huyện giai đoạn 2012-2014.....	56
Bảng 3.5: Đặc điểm của các chủ hộ điều tra.....	57
Bảng 3.6: Tình hình đất đai, lao động và tài sản cố định của hộ điều tra.....	59
Bảng 3.7: Diện tích gieo trồng dưa chuột, khoai tây, cà chua hộ điều tra.....	60
Bảng 3.8: Sản lượng dưa chuột, khoai tây, cà chua của hộ điều tra	60
Bảng 3.9: Chi phí và năng suất bình quân dưa chuột, khoai tây, cà chua của hộ điều tra	61
Bảng 3.10: Giá trị dưa chuột, khoai tây, cà chua của hộ điều tra	63
Bảng 3.11: Tỷ suất dưa chuột, khoai tây, cà chua của các hộ điều tra	64
Bảng 3.12: So sánh hiệu quả kinh tế giữa mô hình canh tác truyền thống (2 vụ lúa- 1 vụ màu) và cải tiến (1 vụ lúa- 2 vụ màu).....	66
Bảng 3.13: Tỷ lệ nông dân bán sản phẩm cho các loại khách hàng	74
Bảng 3.14: Những khó khăn trong sản xuất cây hàng hóa	76

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1: Bản đồ hành chính huyện Tân Yên	45
Hình 3.2: Giá trị gia tăng của các ngành kinh tế 2012-2014	51

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những năm gần đây Đảng và Nhà nước ta đã có nhiều chủ trương và giải pháp nhằm thúc đẩy chuyển dịch nền kinh tế nông nghiệp và nông thôn theo hướng nền kinh tế hàng hóa nhỏ lẻ sang nền kinh tế thị trường hiện đại, đáp ứng yêu cầu hội nhập nền kinh tế khu vực và thế giới, đặc biệt khi chúng ta đã tham gia thực hiện AFTA, APEC, WTO và đang tiếp tục đàm phán Hiệp định đối tác thương mại xuyên Thái Bình Dương (TPP).

Sau gần 30 năm thực hiện đường lối đổi mới, dưới sự lãnh đạo của Đảng nông nghiệp nước ta đã đạt được thành tựu khá toàn diện và to lớn, nền nông nghiệp tiếp tục phát triển với tốc độ khá cao theo hướng sản xuất hàng hoá, nâng cao năng suất, chất lượng và hiệu quả đảm bảo vững chắc an ninh lương thực quốc gia. Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI tiếp tục khẳng định: “Phát triển nông nghiệp sản xuất hàng hoá lớn, có năng suất, chất lượng, hiệu quả và khả năng cạnh tranh cao, thân thiện với môi trường, gắn sản xuất với chế biến và thị trường, mở rộng xuất khẩu”.

Trong mục tiêu, nhiệm vụ và giải pháp chương trình nông nghiệp của tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2010- 2015 đã nhấn mạnh: Nhiệm vụ là đưa diện tích trồng cây thực phẩm từ 21,0 nghìn ha (năm 2010) lên 25,5 nghìn ha vào năm 2015, đạt sản lượng 286,0 nghìn tấn. Chỉ đạo xây dựng một số vùng chuyên canh sản xuất rau hàng hoá phục vụ công nghiệp chế biến, xuất khẩu như dưa chuột bao tử, cà chua, cà rốt, nấm ăn, khoai tây... với quy mô 1,45 nghìn ha tại các huyện: Hiệp Hoà, Tân Yên, Lạng Giang, Việt Yên và Yên Dũng [27].

Huyện Tân Yên là một huyện miền núi của tỉnh Bắc Giang, với 22 xã và 2 thị trấn, tổng diện tích đất tự nhiên của huyện là 20.789,63 ha [26]. Cơ cấu cây trồng nông nghiệp chủ yếu: Lúa xuân- lúa mùa; lúa xuân- lúa mùa- cây vụ đông; cây màu vụ xuân- lúa mùa và cây màu vụ đông. Cơ cấu cây trồng này mới đáp ứng những nhu cầu tối thiểu của người dân địa phương. Để tăng thu